

Asia: VN/9416/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi eräiden Euroopan laajuisten liikenneverkon hankkeiden lupamenettelyistä ja muista hallinnollisista menettelyistä ja laiksi liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Tieyhdistys kiittää mahdollisuudesta lausua molemmista lausunnolla olevista asioista.

Hallituksen esitys laiksi eräiden Euroopan laajuisten liikenneverkon hankkeiden lupamenettelyistä ja muista hallinnollisista menettelyistä:

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki TEN-T hankkeiden lupamenettelyistä ja muista hallinnollisista menettelyistä, jolla tähdätään direktiivin 2021/1187 kansalliseen täytäntöönpanoon. Direktiivin mukaan jäsenvaltioiden on pyrittävä varmistamaan, että kaikki lupamenettelyyn ja hallinnolliseen käsittelyyn osallistuvat viranomaiset, tuomioistuimia lukuun ottamatta, asettavat direktiivin soveltamisalaan kuuluvat hankkeet etusijalle.

Laissa määrätään TEN-T hankkeiden toteuttamiseen tähtäävien hallinnollisten prosessien ja lupamenettelyiden enimmäiskestosta. Lainsäädännöllä nimetään Liikenne- ja viestintävirasto direktiivin mukaiseksi kansalliseksi nimetyksi viranomaiseksi ja säädetään tämän viranomaisen tehtävistä (toimii koordinoivana yhteystahona).

Direktiiviä sovelletaan hankkeissa, jotka ovat osa direktiivin liitteessä mainittuja TEN-T-ydinverkon ennalta yksilöityjä osuuksia ja ydinverkkokäytäviin liittyvissä muissa maantie-, rautatie-, satama- tai

lentoasemainfrastruktuuriin liittyvissä hankkeissa, joiden kokonaiskustannukset ylittävät 300 miljoonaa euroa. Lain valmisteluvaiheessa tämän kokoluokan hankkeita ei ole Suomessa lähitulevaisuudessa suunnitteilla maanteitä, lentoasemia tai satamia koskien. Rataverkolle tällaisia hankkeita on suunnitteilla.

Toteuttamiseen tähtäävä tie- ja ratasuunnittelun hallinnollinen käsittely ja mm. maa-alueiden lunastuslupien käsittely sisältyy direktiivin ja sitä toimeenpanevan kansallisen lainsäädännön piiriin, samoin kuin YVA arviointiselostus. Direktiivin ja sitä koskevan lainsäädännön soveltamisalan ulkopuolelle jää mm. kaikki strateginen suunnittelu, esisuunnittelu ja yleissuunnittelu.

Lakiluonnoksen liitteenä olevan selvityksen perustella neljän vuoden enimmäiskesto direktiivin soveltamisalaan kuuluvien hankkeiden lupakäsittelylle ja hallinnolliselle käsittelylle näyttää mahdolliselta toteuttaa, silloin kun määräaika ei pidä sisällään suunnittelua tai asiakirjojen täydentämiseen sisältyvää aikaa.

Lakiesityksessä esitettyyn määräaikaan ei sisältyisi aikoja, jolloin hakijalla ei ole vireillä soveltamisalaan kuuluvia menettelyitä, hakemuksen tai muun hyväksymisesityksen täydennyttämiseen kuluva aikaa eikä muutoksenhakuun tai tuomioistuinkäsittelyyn kuluva aikaa. Määräaikaan voidaan myös perustellusta syystä pidentää tai määräajan voi pilkkoa sopiviksi eriksi. Aikarajojen noudattamatta jättämiseen ei ole esitetty sanktioita.

Tieyhdistyksen näkemyksiä lakiehdotuksesta:

Tieyhdistys pitää hyvänä sitä, että kansalliseksi koordinoivaksi yhteysviranomaiseksi esitetään Liikenne- ja viestintävirastoa.

Suomen Tieyhdistys suhtautuu varauksella siihen, että esisuunnitteluvaiheessa laadittava YVA sisällytettäisiin lain määräaikaan, mikäli YVA toteutetaan vaihtoehtoja tarkastelevassa esi- ja yleissuunnitteluvaiheessa, vailla tietoa hankkeen toteuttamisesta ja vailla tarkempaa tietoa toteuttamisen rahoituksesta.

Tieyhdistys katsoo, että mikäli Suomeen saataisiin merkittävä TEN-T hanke toteutukseen, olisi sellaisen hankkeen käsittely jo lähtökohtaisesti tärkeällä sijalla eri viranomaisissa. Hankkeen määräajan osalta Tieyhdistys katsoo, että lakiin esitettävä määräaika ohjaa siihen, että hankkeen luvituksen ja hallinnollisen käsittelyn osalta tulee huolehtia siitä, että koordinoivalla yhteistyötaholla ja muilla vastuuviranomaisilla on riittävästi osaavaa henkilökuntaa toiminnan laadukkaaseen toteuttamiseen.

Tieyhdistys muistuttaa, että pitkäjänteisempi liikennejärjestelmän kehittäminen antaisi parhaat edellytykset sille, että suunnittelun ja viranomaistoiminnan osaavaa henkilöstöä olisi saatavilla. Mikäli osaavaa henkilökuntaa hallinnollisten prosessien ja lupaprosessien toteuttamiseen ja niihin tarvittavien selvitysten laadintaan ei ole, heikkenee mahdollisuudet pysyä lakimuutoksen esittämissä aikarajoissa. Suomen kaltaisessa valtiossa jo yksi mittava hanke saattaa aiheuttaa pulaa suunnittelijoista ja kuormittaa jo ennalta ohueksi mitoitettuja viranomaisresursseja.

Tieyhdistys muistuttaa samalla, että lainsäädäntöä koskevan suuren hankkeen hallinnollisten prosessien ja lupaprosessien priorisointi ei saisi viivästyttää pienempiä, kansallisesti merkittäviä liikenneinfran toteuttamiseen tähtääviä prosesseja. Tämäkin haaste on ratkaistavissa riittävällä henkilöstöllä.

Laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä:

Suomen Tieyhdistyksen valmisteluvaiheessa antama lausunto on otettu huomioon lain jatkovalmistelussa.

Tässä lakimuutosehdotuksessa ei muuteta maanteiden valta-, kanta-, seutu- ja yhdysteihin jakamisen perusteita tai luokituksen vaikutuksia ja merkitystä. Lakimuutoksen tavoitteena ei ole uudistaa luokittelua laajamittaisesti, vaan mahdollistaa tarpeellisten päivitysten sujuva toteuttaminen erityisesti tiehankkeiden yhteydessä.

Ehdotuksen mukaan Liikenne- ja viestintävirasto vahvistaisi jatkossa maantien kuulumisen valta-, kanta-, seutu- tai yhdysteihin Väyläviraston tai Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen esityksestä. Mikäli esitys koskisi valta- ja kantateitä taikka usean ELY-keskuksen aluetta, vastaisi esityksestä Väylävirasto. Esitys voitaisiin valmistella tiesuunnitelman yhteydessä Väyläviraston tai ELY-keskuksen toimesta.

Laissa säädettäisiin lisäksi vuorovaikutuksesta esityksen valmistelussa kuntien, maakunnan liittojen, ELY-keskusten, Väyläviraston ja muiden asiaan kuuluvien kesken.

Lain tavoitteena on varmistaa riittävä valtakunnallinen yhtenäisyys maanteiden luokittelussa ja mahdollistaa nykyisten luokkien kriteereiden täsmentämisen mahdollisuus jatkossa ehdottamalla, että valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa laissa säädettyjä periaatteita täsmentäviä tarkempia säännöksiä siitä, millä perusteella maantiet ovat valta-, kanta-, seutu- ja yhdysteitä.

Tieyhdistyksen näkemys lakimuutoksesta:

Tieyhdistys katsoo, että toiminnallisen luokan muuttamista käsittelevä lainsäädäntöhanke on täsmentynyt ja Tieyhdistys suhtautuu myönteisesti lakimuutokseen.

Thompson Liisa-Maija
Suomen Tieyhdistys ry